

Gideon - Todellinen uskon sankari

Herra kutsuu parannukseen

Meillä ei jälkiluterilaisessa Suomessamme voi olla kovin selvää käsitystä siitä, miten sekavassa uskontotilanteessa Israelin kansa joutui elämään Joosuan jälkeisessä luvatussa maassa. Monoteismi ei ollut itsestään selvyys, vaikka Israel palvoikin Herraa jumalanaan. Naapurikansojen monet jumalat tuntuivat todellisilta ja hyviltä vaihtoehdoilta - saivathan nämäkin kansat sadon ajallaan ja menestyivät toimissaan. Kanaanin maan "valtauskonto" näyttää olleen Baalin ja Astarten palvonta. Kun siirryttiin mannataloudesta maatalouteen, luonnon ilmiöt tulivat myös Israelin heimoille hyvin tärkeiksi. Tässä oli Baalin, sateen jumalan, markkinarako. Baalin puoliso, Astarte, puolestaan oli sodan ja hedelmällisyyden jumala. Ajateltiin, että näiden jumalien sukupuoliyhteys taivaassa sai aikaan suuren sadon maan päällä. Hyvän sadon aikaansaamiseksi myös palvojien oli käyttäydyttävä jumaliensa tavoin. Tästä seurasi tempeliprostituutiota, hedelmällisyyshennoja, päihteitä ja seksioirgioita. Myöskään ihmisuhrit eivät olleet tavattomia.

Israelilaiset muistivat kyllä Herran ja hänen suuret tekonsa kansansa historiassa, mutta lisäksi, ikään kuin varalta, palvottiin myös muita jumalia. Eihän sitä koskaan voi olla ihan varma...

Deboran ja Baarakin Israelissa (Tuom. 4-5) vallitsi rauha 40 vuoden ajan. Valitettavasti kävi jälleen kerran niin, kuin yleensä rauhan aikana käy: kansa unohti Jumalan. Jälleen kerran Herra kuitenkin armossaan kutsui parannukseen, nyt midianilaisten kautta:

Israelilaiset rikkoivat Herraa vastaan, ja Herra jätti heidät midianilaisten armoille seitsemäksi vuodeksi. Midianilaiset ahdistivat Israelia ankarasti, ja siksi israelilaiset joutuivat tekemään vuorille turvapaikoikseen onkaloita, luolia ja varustuksia. Aina kun he olivat kylväneet viljan, tulivat midianilaiset, amalekilaiset ja itäisen autiomaan paimentolaiset ja alkoivat hyökkäillä heidän kimppuunsa. He pystyttivät leirejään israelilaisten maahan, tuhosivat sadon Gazan liepeille saakka ja ryöstivät kaikki lampaat, naudat ja aasit, niin ettei israelilaisille jäänyt henkensä pitimiksi mitään syötävää. Viholliset tulivat maahan karjoineen ja teltoineen kuin heinäsiirkkalauma. Heidä ja heidän kameleitaan oli lukematon määrä, ja maahan tunkeutuessaan he hävittivät kaiken. Näin israelilaiset joutuivat midianilaisten ahdistamina suureen kurjuuteen, ja he huusivat avukseen Herraa. Kun israelilaiset midianilaisten ahdistamina huusivat Herraa avukseen, hän lähetti heidän keskuuteensa profeetan, joka sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä johdatin teidät pois Egyptistä ja toin teidät tänne tuosta orjuuden pesästä. Minä vapautin teidät egyptiläisten vallasta ja pelastin teidät sortajienne käsistä, karkotin vihollisenne teidän tieltänne ja annoin teille heidän maansa. Minä sanoin teille: 'Minä, Herra, olen teidän Jumalanne. Älkää palvoko amorilaisten jumalia, vaikka asutte heidän maassaan.' Mutta te ette totelleet minua." (Tuom. 6:1-10)

Midianilaisten taktiikka on nerokas: He eivät hävitä ihmisiä, vaan käyttävät vain kaiken syötäväksi kelpaavan maasta, palatakseen taas seuraavan satokauden aikaan "tyhjentämään pajatson". Israelilaiset joutuvat näin orjuuteen omassa maassaan. He tekevät työn, kyntävät ja kylvävät, mutta toinen kansa leikkaa heidän satonsa. Ahdinko on niin kova, että Israelilaiset joutuvat pakenemaan vuoriston luoliin. Tässä vaiheessa myös Israelin Jumalan apua taas kaivataan. Eikö tämä ole meillekin perin tuttua? Silloin, kun

kaikki menee hyvin, voimme rauhassa turvata erilaisiin sateen ja hedelmällisyyden jumalain, mutta hädän tullen vain Avun Jumala, hän, joka on aina ennenkin auttanut hädässä, hän joka yksin säilyttää puhekykynsä vaikeinakin aikoina, hän, joka ei ole ihmisen omiin tarpeisiinsa manipuloitavissa, tulee mieleen. Tuskin kukaan osaa huijata itseään niin hyvin, että viitsisi sielunsa hädässä huutaa avukseen jumalaa, jonka itse on veistänyt tai valanut.

Herra kutsuu Gideonin

Gideon=hakkaaja, kaataja

Herran enkeli tuli Ofraan ja asettui suuren puun alle, joka kasvoi Abieserin sukuun kuuluvan Joasin maalla. Joasin poika Gideon oli juuri puimassa vehnää viinikuurnassa pitääkseen viljan piilossa midianilaisilta. Herran enkeli ilmestyi hänelle ja sanoi: "Herra on kanssasi, sinä urhea soturi!" (Tuom 6:11–12)

Herra vastaa kansansa ahdinkoon kutsumalla Gideonin palvelukseen. Tuona päivänä Gideonin viinitarhassa tapahtuu kummia: Gideon oli puimassa vehnää viinikuurnassa. Tuon ajan maataloudessa oli sadon käsittelyssä kaksi apuvälinettä. Puimatanner oli mäen päällä sijaitseva kivillä reunustettu tiukaksi poljettu tasainen kenttä. Leikattu vilja kannettiin ylös ja jyvät irrotettiin korsista ja akanoista härkien vetämän puimareen avulla. Jyvät erotettiin akanoista illansuussa heittämällä niitä ilmaan. Illansuussa viriävä tuuli sitten vei akanat mennessään painavien jyvien pudotessa maahan. Viinikuurna sen sijaan sijaitsi yleensä rinteiden alla, johon painavat rypäleet oli helpompi kantaa. Se oli kallioon luohittu allas, jossa rypäleiden mehu irrotettiin rypäleistä polkemalla.

Nyt meille kerrotaan, että Gideon on puimassa - tai yrittämässä puida - vehnää viinikuurnassa, mäen alla johon tuuli ei käy, paikassa, jota ei ole alkuunkaan suunniteltu viljan puimiseen. Raamattu kertoo meille myös syyn: Hän pelkää midianilaisten tiedustelijoiden saavan vihin hänen sadostaan ja tulevan heinäsiirkkojen tavoin ryöstämään Gideonin perheen elannon. Mäen alta ei kukaan näe hänen puuhaansa. Puimatantereella työskentely taas olisi avoin mainos ja kutsu: Minulla on täällä viljaa! Tulkaa hakemaan!

Kuinka usein me itse toimimme näin? Menemme piiloon ja "kyykkyy" koska pelkäämme ihmisiä ja sitä, mitä he voivat meille tehdä, ja unohdamme, että Herra on luvannut olla meidän kanssamme ja pitää meistä huolen. Herran omana saat sanoa: Jos kanssamme on Jumala, ken meiltä voiton estää! Herran on taivas ja kaikki mitä niissä on. Eikö hän siis pidä meistäkin huolen!

Ottaen huomioon Gideonin nolon tilanteen, enkelin tervehdys on mahtanut kuulostaa hänestä kummalta: *Herra on kanssasi, sinä urhea soturi!* Enkelin viesti tahtoo muistuttaa, että Gideonin ei tarvitse piilotella eikä pelätä ihmisiä. Herra itse on hänen kanssaan.

Entä sitten tuo *urhea soturi*? Eikö se ole jo suoranaista pilkkaa miehelle, joka päyillen ympärilleen yrittää piilotella viimeisiä viljojaan ja puida niitä epätoivoisesti paikassa, joka ei alkuunkaan sovellu puimiseen. En usko, että Jumala tällä humoristisella tervehdyksellä tahtoo pilkata Gideonia. Hän vain näkee Gideonin sellaisena miksi on tämän luonut, ei sellaisena, miksi synti, pelko ja heikkous on tämän taistelijan muovannut.

Toivon, että tämä aran Gideonin saama puhuttelu voisi rohkaista sinuakin. Älä katso itseäsi vain langenneena, monien heikkouksien ja syntien tahraamana ressuksena, vaan opettele katsomaan itseäsi 'Jeesuksen silmin', niistä mahdollisuuksista käsin, joita Jumala on sinulle sinut luodessaan antanut. Sinä olet Kristuksessa pyhä, tämä on kaiken

lähtökohta, ja sinulla on monia hienoja taitoja ja tietoja, ja ennen kaikkea, sinä itse olet ihme, päämäärä sinänsä, jälki taitelijan kynästä.

*Gideon vastasi: "Voi, herrani, jos Herra todella on meidän kanssamme, niin miksi kaikki nämä onnettomuudet ovat kohdanneet meitä? Missä ovat kaikki hänen ihmetyönsä, joista isämme aina puhuivat kertoessaan, kuinka Herra toi meidät pois Egyptistä? Herra on nyt hylännyt meidät ja jättänyt meidät midianilaisten armoille." Silloin Herra katsoi häneen ja sanoi: "Käytä sitä voimaa, joka sinussa on. **Mene ja pelasta Israel midianilaisten käsistä.** Minä lähetän sinut!" Mutta Gideon vastasi hänelle: "Herrani, **kuinka minä** voisin pelastaa Israelin? Minähän olen Manassen heimon vähäpätöisintä sukua ja olen perheemme nuorin." Herra sanoi hänelle: "Kun minä olen sinun kanssasi, sinä kukistat midianilaiset, aivan kuin vastassasi olisi yksi ainoa mies." (Tuom 6:13–16)*

Gideon esittää aivan oikeutetun kysymyksen. Jos Herra todella on kanssani, niinkuin sanoit, miksi sitten kanssamme ovat kohdanneet niin suuret onnettomuudet? Miten voidaan liittää yhteen hyvän ja kaikkivaltiaan Jumalan läsnäolo ja kärsimys, tuska ja ahdistus? Tämähän on kaikkien aikojen kaikkien ihmisten yhteinen kysymys. Midianilaisista huolimatta Herra ei ollut hylännyt kansaansa, vaikka kansa oli hylännyt hänet. Herra oli ottanut käyttöön "vasemman kätensä", ja vieraan kansan työllä kutsui kansaansa parannukseen, jotta saisi jälleen antaa hyvyytensä virrata vapaasti.

Gideonin epäilevään valitukseen Herra vastaa (huomaa, että enkelin ja Herran välillä ei ole tässä eroa. Herra itse puhuu Gideonin kanssa) kauniisti: Käytä sitä voimaa, joka sinussa on. Mikä voima oli Gideonissa? Eikö hän ollut vain pelokas, arka ja epäileväinen? Kyllä. Se voima, joka hänessä oli, tuli hänen ulkopuoleltaan. Sanatarkasti Herran rohkaisu voitaisiin kääntää: "Mene tässä voimassasi ja vapauta Israel midianilaisten käsistä. Enkö se ole minä, joka lähetän sinut?"

Paavali kirjoittaa omasta heikkoudestaan: *Olen kolme kertaa pyytänyt Herralta, että pääsisin siitä. Mutta hän on vastannut minulle: "Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudessa." Sen tähden ylpeilen mieluummin heikkoudestani, jotta minuun asetuisi Kristuksen voima. Siksi iloitsen heikkoudesta, loukkauksista, vaikeuksista, vainoista ja ahdingoista, joihin joudun Kristuksen tähden. Juuri heikkona olen voimakas.* (2. Kor 12) Juuri tässä voimassa Herra tahtoo lähettää Gideonin toteuttamaan tahtoaan, ja juuri tällä voimalla hän tahtoo sinutkin varustaa. Heikkoudella.

Gideonilla on takataskussaan vielä toinenkin vastaväite: Miksi juuri minä? Minähän olen pohjasakan pohjasakkaa, alhainen ja pienoinen. Herra, tässä olen, lähetä joku muu! Herran vastaus selvittää, mistä Gideonin voima tulee: *Kun minä olen sinun kanssasi, sinä kukistat midianilaiset aivan kuin vastassasi olisi yksi ainoa mies.* Älä sinäkään ollenkaan katso itseesi. Katso Häneen, joka sinut on kutsunut ja joka on luvannut olla kanssasi kaikki päivät maailman loppuun saakka. Muuten joudut epätoivoon, sillä taistelu syntiä, kuolemaa ja perkelettä vastaan on ihmistä suurempaa.

Taistelu alkaa omalta takapihalta

Ja sinä yönä Herra sanoi hänelle: "Ota härkä, joka isälläsi on, ja toinen seitsenvuotias härkä ja hajota Baalin alttari, joka isälläsi on, ja hakkaa maahan asera-karsikko, joka on sen vieressä. Ja rakenna ladotuista kivistä alttari Herralle, Jumalallesi, tämän vuorenkukkulan laelle; ota sitten se toinen härkä ja uhraa se polttouhriksi halkojen päällä, jotka saat hakkaamastasi asera-karsikosta." Niin Gideon otti palvelijoitaa

kymmenen miestä ja teki, niinkuin Herra oli hänelle puhunut. Mutta kun hän isänsä perhettä ja kaupungin miehiä peljäten ei uskaltanut tehdä sitä päivällä, teki hän sen yöllä. (Tuom 6:25–27)

Gideonin tehtävä on pelastaa kansansa midianilaisten vallasta. Kuten muistamme kuu-dennen luvun alusta, midianilaisten invaasio oli Herran lähettämä rangaistus Israelin epäjumalanpalveluksesta. Midianilaisten poistaminen olisi siis *oireiden* hoitamista, ei itse sairauden parantamista. Siksi Gideonin on aloitettava olennaisesta. Ensin on tuhottava epäjumalan alttarit omasta kodista ja rakennettava alttari Herralle. Vasta sitten voidaan lähteä hoitamaan sairauden oireita. Gideonin on käytävä uskon sota oikeasta jumalanpalveluksesta ensin omassa kodissaan ja sydämessään, vasta sitten hän voi lähteä taistelemaan väärauskoisia vastaan.

Tämä on meidän kristittyjenkin järjestys. Kristityksi ei tulla parantelemalla omaa elämää. Kristityksi tullaan kasteen ja uskon kautta. Kaikki alkaa siitä, että sanoudumme irti ja luovumme epäjumalasta, joihin toivomme kiinnitämme ja uskomme Kristukseen, joka antaa synnit anteeksi ja ottaa omakseen ilman ansioita, yksin armonsa ja laupeutensa tähden. Tästä "pään asettamisesta paikalleen" seuraa sitten myös oikeanlaista elämää ja rohkeutta rakastaa ja tunnustaa.

Taistelu midianilaisia vastaan - Herran ja Gideonin miekka

Herra sanoi Gideonille: "Sinulla on liian paljon väkeä mukanas. En voi antaa miestesesi voittaa midianilaisia. Silloinhan Israel saattaisi ottaa voitosta kaiken kunnian ja sanoa: 'Me saavutimme voiton omin voimin.'

Niitä, jotka latkivat vettä kielellään, oli kolmesataa miestä; kaikki muut laskeutuivat polvilleen ja ammensivat kädellä vettä suuhunsa. Herra sanoi Gideonille: "Näiden kolmensadan vettä latkivan miehen voimalla minä pelastan Israelin ja annan midianilaiset sinun käsiisi. Koko muu joukko palatkoon kotiin." Gideon lähetti kaikki muut israelilaiset kotiin ja piti itse vain nuo kolmesataa miestä. He ottivat mukaansa kaikki eväsruukut ja torvet. Midianilaisten leiri oli laaksossa israelilaisten alapuolella.

Gideon saa kootuksi suuren sotajoukon - 32000 miestä! Mutta se ei ole kovin suuri lohtu nelinkertaisen (135000), kameleihin varustetun armeijan edessä. Herran mielestä Gideonin joukko on kuitenkin liian suuri - sillä on inhimillisesti katsoen liian hyvät mahdollisuudet onnistua ja siksi joukkoa on pienennettävä. Ensiksi saavat lähteä kotiin kaikki jotka pelkäävät tulevaa taistelua. 22000 miestä lähtee kotiin ja jäljelle jää vain 10000 valehtelijaa! (Kuka ei pelkäisi taistelua? Tai sitten jäljelle jääneet todella luottivat Herraan ja eivät siksi pelänneet). Tässä vaiheessa israelilaisia on yksi kolmeatoista midianilaista vastaan. Tässäkin on vielä liian hyvät mahdollisuudet onnistua Herran mielestä. Mukaan otetaan lopulta vain kolmesataa "latkijaa". Miten hidasta tuollainen juominen onkaan mahtanut olla!

Entä millaiset aseet tuo pelottava vedenlatkija-armeija saa mukaansa? Torvet ja eväät! Tämä on totisesti Herran sotaretki, ei ihmisten. Yön pimennyttyä n. klo 22 Jisreelin tasangolla nähdään yksi omituisimmista taisteluista mitä ikinä on nähty.

Hän jakoi kolmesataa miestänsä kolmeen osastoon, antoi jokaiselle miehelle torven ja ruukun, jonka sisään oli kätetty palava soihtu, ja sanoi: "Kun olen oman joukkoni kanssa ehtinyt leirin laitaan, katsokaa meitä ja tehkää niin kuin me teemme. Kun me

puhallamme torviin, puhaltakaa tekin torviinne joka puolella leirin ympärillä ja huutakaa: 'Herran ja Gideonin puolesta!'" Gideon ja hänen oman joukkonsa sata miestä saapuivat leirin reunamille yön keskimmäisen vartiovuoron alkaessa, heti vahdinvaihdon jälkeen. He puhalsivat torviin ja rikkoivat ruukut, jotka heillä oli käsissään. Silloin muutkin osastot puhalsivat torviin, rikkoivat ruukut, ottivat vasempaan käteensä soihdun ja oikeaan torven ja huusivat: "Herran ja Gideonin miekka!" Miehet seisoivat paikoillaan leirin ympärillä, mutta kaikki leirissä olijat joutuivat kauhun valtaan ja ryntäilivät sinne tänne pyrkien pako. Kun Gideonin kolmesataa miestä puhalsivat torviinsa, Herra pani midianilaiset käymään ase kädessä toistensa kimppeun. Sotajoukon rippeet pakenivat Bet-Sittaan, Sereran suuntaan, ja aina Tabbatin luona virtaavalle Abel-Meholan puroille saakka.

Millainen tunnelma tässä latkija-armeijassa mahtoi vallita kun yön pimeydessä hiivittiin kohti valtavaa vihollista aseistumattomina? Vaikka miekat ja keihäät puuttuivat, aseistamaton tuo armeija ei ollut. Mukana oli kaikkien aikojen kaikkein tehokkain ja tuhovoimaisin "joukkotuhoase". Sen näemme taisteluhuudosta: Herran ja Gideonin miekka! Heprealaiskirje todistaa:

Jumalan sana on elävä ja väkevä. Se on terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka, se iskee syvään ja viiltää halki sielun ja hengen, nivelet ja luiden ytimet, se paljastaa sisimmät aikeemme ja ajatuksemme. (Hepr 4:12)

Strategia on inhimillisestikin ajatellen nerokas. Hyökkäyksen teho perustuu yllätykseen. Ääni- ja valotehosteet kaikkialta leirin ympäriltä antavat kuvan valtavasta piirityksestä juuri heränneille sotilaille. Ensimmäisen yövartion sotilaat ovat juuri palaamassa teltoilleen ja nämä jalkeilla ovat näyttävät juuri heränneistä taistelijoista aivan vihollisilta. Miekat kääntyvät toisiaan vastaan, sekasorto pääsee valloilleen, kamelit hermostuvat ja kaikki joutuvat paniikkiin.

Seuraa takaa-ajo, ja tämän Gideonin saavuttaman voiton kautta Herra antaa Israelille rauhan neljäksikymmeneksi vuodeksi.

Uskotko sinä Gideonin tavoin, että kun sinulla on Herran sana, Herra itse "aseenasi", olet aina enemmistössä? Gideonin taistelu on oiva esimerkki siitä, miten meidänkin on tarkatava sitä, olemmeko samalla puolella Herran kanssa, ei sitä, miten suurin osa kansasta äänestää.

Kerran Pyhä, kaikkivaltias Jumala kävi taistoon syntiä, kuolemaa ja perkelettä vastaan ja näytti häviävän taistelun. Jeesus luopui voimastaan ja antoi henkensä Sinun puolestasi, ja nyt hän elää, jotta me saisimme joka päivä elää hänen yhteydessään. Seurakunta ja Kristus - voittava enemmistö!

Seuraavassa raamattupiiri epäileväisestä tuomarista!

Gideon - sankari rohkaisun tarpeessa

Herra kutsui Gideonin johtamaan taistelua Israelin epäjumalanpalvelusta ja kansaa ahdistavia naapurikansoja vastaan. Tehtävä ei ollut helppo miehelle, joka joutui puimaan villansa piilossa. Gideon tarvitsikin monta merkkiä uskoakseen olevansa oikealla tiellä.

1. Etsikää luvuista 6 ja 7 kaikki ne kohdat, joissa Gideon saa Herralta merkin uskonsa vahvistukseksi.

- Miettikää syitä, miksi hänen oli vaikea uskoa Herran sanaa ilman näitä merkkejä!
- Oletko sinä joskus pyytänyt Herralta merkkiä? Saitko vastauksen?

2. Miten Herra vastasi Gideonin epävarmuuteen?

- Mitä se kertoo Jumalasta, että hän suostuu vastaamaan Gideonin pyyntöihin aina uudestaan?
- Miten Gideonin olisi tullut mielestänne toimia, jos Herra ei olisikaan vastannut hänen pyyntöihinsä ennusmerkein? (Mitä muuta hänellä oli merkkien lisäksi?)
- Mitä mieltä olette siitä, että Herran tahtoa varmistellaan ihmeiden ja ennusmerkkien avulla tilanteessa, jossa asiasta on selvä Herran sana olemassa?

3. Piileekö merkkien pyytämisessä mielestänne mitään vaaraa?

- Miksi luulette Gideonin toistavan villamerkin kahdesti? (6:36-40)
- Millainen vaikutelma sinulle tulee ystävästä, joka soittaa ja varmistaa viikko sitten sopimanne tapaamisen paikan ja ajan kuusi kertaa etukäteen? Mitä häneltä ehkä puuttuu?
- Mistä voi tietää, että jonkun saama merkki johtaa varmasti Jumalan tahdon mukaiseen ratkaisuun?

4. Jakeessa 7:9-11 Gideon saa Herralta lopullisen taistelukäskyn. Miksi Herra tahtoo antaa vielä viimeisen rohkaisun vaikka Gideon ei tällä kertaa edes pyydä sitä?

- Mitä Gideon mahtaa rukoilla jakeessa 7:15?
- Mikä kaikki taistelussa (j. 15-22) osoittaa, että Gideon sai lopulta rohkeuden taistella Herran sotajoukossa? (Millaista on esimerkiksi seistä pelkkä soihtu kädessään sadankolmenkymmenenviidentuhannen vihollisen ympärillä piirissä?)

Lopuksi: Gideon luetaan Heprealaiskirjeessä (11:32) Jumalan kansan uskonsankareiden joukkoon. Tämä "urhea soturi" tarvitsee jatkuvasti uskollen taivaallista vahvistusta, vaikka hänellä on selvä Jumalan sana Jumalan omasta suusta ohjeenaan. Hepr. todistaakin: *He olivat heikkoja, mutta he voimistuivat, heistä tuli väkeviä satureita...* Gideonin "villat" on peri-inhimillinen tapa toimia tilanteissa, joissa Herra kutsuu toteuttamaan tahtoaan. Tahdomme epävarmuuteemme ehdottoman varmuuden, vaikka Herra kutsuu meitä uskomaan sanaansa.

Myös Jeesus pyysi taivaallista väliintuloa ahdistuksessaan: "*Isä, jos tahdot, niin ota tämä malja minulta pois. Mutta älköön toteutuko minun tahtoni, vaan sinun.*" Silloin taivaasta ilmestyi hänelle enkeli, joka vahvisti häntä." (Luuk 22:42–43) Isä ei vapauttanut Poikaansa kärsimyksensä eikä kuolemasta, mutta vahvisti hänet kulkemaan läpi helvetin, jotta meidän maljamme olisi ylitsevuotavainen ilon ja kiitoksen malja (Ps 23).